

УДК 658.5:338.242

Карачина Н. П.

д.е.н., проф.

Гребеньок І. В.

Лазарчук О. В.

к.е.н., доц.

Вінницький національний технічний університет

ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТАН СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

Здійснено аналізування соціально-економічного розвитку машинобудування України в розрізі оцінювання його кадрового потенціалу, середньомісячної заробітної плати працівників, виробничого розвитку, фінансових показників, інноваційної та зовнішньоекономічної діяльності. Проведено оцінювання розвитку сільськогосподарського машинобудування, виявлено загальні тенденції та закономірності. Відокремлено перспективні напрямки розвитку українського сільськогосподарського машинобудування.

Ключові слова: соціально-економічний стан, розвиток, сільськогосподарське машинобудування.

Постановка проблеми. Сучасне реформування економіки України відбувається за подальшої зміни умов функціонування вітчизняних промислових підприємств. Як свідчить досвід, такі зміни умов носять здебільшого дестабілізуючий характер, тоді як потенціал ринкових відносин у діяльності підприємств цієї групи залишається малореалізованим. Це підтверджується як загальними тенденціями розвитку вітчизняної промисловості, так і підприємств машинобудування зокрема. При цьому існує факт наявності особливих дисфункцій розвитку галузі сільськогосподарського

машинобудування. Саме тому пошук науково обґрунтованих шляхів відродження галузі представляється важливим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження економічних проблем розвитку галузі машинобудування України достатньо детально вивчаються такими вченими як М. Макаренко, Т. Жуковська, І. Макаренко, В. Россоха, Я. Білоусько, М. Божко, Л. Сакун та ін. Однак, за всієї важливості теоретико-методологічних, методичних та прикладних здобутків у роботах цих дослідників, слід відзначити фрагментарність опису стану, основних тенденцій та існуючих проблем соціально-економічного характеру саме для галузі вітчизняного сільськогосподарського машинобудування. З іншого боку, якщо розглядати проблеми конкретних підприємств цієї галузі, то аналізування їх діяльності за перебігом здійснення ринкових реформ в Україні і відповідне пояснення причин кризового стану залишається з наукової точки зору висвітленим недостатньо. Існує потреба врахування змін останніх років у світлі активної динаміки світових економічних процесів, а також необхідність детального вивчення стану галузі окремих регіонів. Актуальність зазначених проблемних питань зумовила вибір предмету даного дослідження.

Формування цілей статті. Здійснити аналізування соціально-економічного стану та основних тенденцій функціонування підприємств сільськогосподарського машинобудування.

Виклад основного матеріалу. Машинобудування є пріоритетною галуззю промисловості, адже саме її розвиток є основою НТП всіх галузей народного господарства, необхідною умовою формування й розвитку потенціалу країни. Цей багатогалузевий комплекс в Україні історично має достатньо потужний науково-технічний та виробничий потенціал: в 1991 р. частка машинобудівної промисловості нашої країни у загальному обсязі продукції машинобудування СРСР складала 22,6%, що складало друге місце, поступаючись лише Росії [1-2]. За роки трансформації економіки України машинобудівний комплекс зазнав тривалої руйнівної кризи, реформування відносин власності, структурної деформації. Ці процеси супроводжуються

значними втратами виробничого і кадрового потенціалу, більш ніж двократним скороченням частки продукції машинобудування в промисловості, зниженням активності в інноваційно-інвестиційній діяльності.

Окрім множини економічних та виробничих проблем, у розвитку вітчизняного машинобудівного комплексу достатньо вагомими є соціально-економічні дисфункції. Так, поступово зменшується кількість працівників у галузі (61,6% за 1995–2012 рр., рис. 1). Кадрова проблема загострюється і тим, що середній вік працівників на багатьох підприємствах перевищує 55 років [3]. Зауважимо, що у машинобудуванні кваліфікація і практичний досвід працівників мають особливе значення. Багато видів робіт потребує 5–10 річного стажу роботи. Сучасна техніка, особливо у виробництві електричного та електронного устаткування, розрахована на працівників з вищою або середньою спеціальною освітою. За кризові роки машинобудування втратило близько двох третин виробничого персоналу. Частина перейшла до інших галузей економіки, інша втрачена безповоротно. З трьох мільйонів осіб промислово-виробничого потенціалу 1990 р., у 2000 р. залишилось 1,092 млн. осіб [4].

Середньомісячна заробітна плата в машинобудуванні протягом 2000–2012 рр. збільшилась на 1864 грн., проте рівень заробітної плати – з огляду на реальні ціни – неспроможний забезпечити навіть середній добробут працівників. Багатьма дослідниками відзначається, що сьогодні для більшості працівників вітчизняних промислових підприємств заробітна плата перетворилася на невелику соціальну виплату, яка ніяк не може забезпечити добробуту. За даними Н. Мазур [6] та Т. Жуковської [7] загалом витрати на заробітну плату в Україні в розрахунку на одиницю ВВП майже вдвічі нижчі, аніж у країнах з розвинутою економікою.

Оцінюючи розвиток машинобудування Вінниччини, відзначимо ідентичність тенденцій змін у виробництві та реалізації машинобудівної продукції в Україні загалом. Порівнюючи статистичні дані, можна зробити

висновок про те, що динаміка обсягів продукції машинобудування Вінниччини відображає криву розвитку машинобудівної продукції України.

Рис. 1. Динаміка кадрового потенціалу машинобудування України побудовано автором за статистичними даними [5]

Загальна тенденція зміни виробничого розвитку машинобудування як в Україні, так і на Вінниччині показує, що з 2000 р. відзначався приріст машинобудівної продукції (за винятком 2003 р., 2008 р. та 2009 р.), що передбачало очікування певного відродження. Проте, лише в 2010 р. спостерігалось значне збільшення виробництва, тоді як у 2011 та 2012 р. – поступове зменшення приросту, а у 2012 р. – навіть зменшення виробничої діяльності.

Оцінюючи фінансову складову розвитку галузі, відзначимо, що рентабельність продукції машинобудування протягом 1991–1999 рр. зменшувалась, і в 2000 р. та 2002–2004 рр. відмічалися негативне значення. Проте з 2005 р. рентабельність продукції поступово збільшувалася (у 2008 р. цей показник склав лише 1,5 %, тоді як у 2009 р. знову спостерігалася

нерентабельність продукції (-0,3 %). І лише з 2010 р. рентабельність продукції машинобудування збільшувалась і в 2012 р. становила 5,3 %. Втім, з цих позицій галузь можна віднести до інвестиційно непривабливих. Наприклад, рентабельність сільськогосподарського виробництва області у 2012–2013 рр. наближалась до 30 %.

Характеристика інноваційної діяльності машинобудівного комплексу Вінниччини свідчить про її уповільнення. Протягом 1991–1996 рр. відбувалося зменшення продукції машинобудування, яка освоєна вперше. За 1995–2000 рр. кількість створених зразків нових типів техніки загалом збільшилась лише на 3 найменування [2]. Поряд із цим протягом 2003–2005 рр. зменшилась кількість інноваційно активних машинобудівних підприємств на 13, а протягом 2008 – 2012 рр. зменшилась на 11 підприємств (рис. 2).

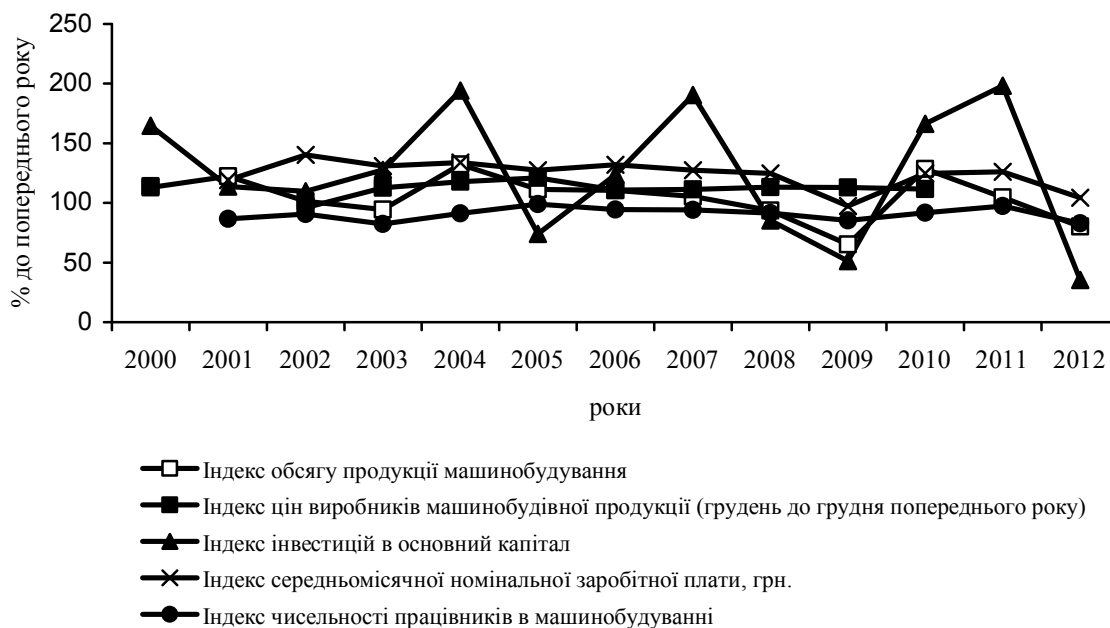

Рис. 2. Динаміка основних соціально-економічних показників машинобудування Вінницької області

Джерело: Побудовано автором із статистичних даних [8]

Інвестиційна складова розвитку машинобудування Вінницької області також характеризується суперечливими тенденціями. Починаючи з 1998 р. спостерігалось нарощування інвестицій до основного капіталу галузі. Однак, у

2012 р. спостерігалось значне зменшення прямих іноземних інвестицій в абсолютному вимірі (протягом 2011–2012 рр. – на 91,8 тис. дол. США) та у відносному (частка у загальному обсязі інвестуванні промисловості зменшилась і склала 0,2 %).

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності машинобудування Вінниччини свідчить про перевищення імпорту над експортом, що відповідає ситуації загалом по Україні. Так, на 2012 р. імпорт перевищував експорт в 1,82 разів щодо механічного обладнання та у 9,91 разів – відносно транспортних засобів і шляхового обладнання.

Узагальнюючи виявлені тенденції і закономірності розвитку машинобудівного комплексу Вінницької області, зазначимо, що на 2012–2013 рр. вплив негативних аспектів в контексті виробничої, соціальної, інноваційної та інвестиційної складової зберігся як основна тенденція. Це є відображенням і розвитку машинобудування України в цілому.

Стосовно особливостей соціально-економічного розвитку сільськогосподарського машинобудування Вінницької області, слід зазначити його достатньо вагоме місце. Найбільшу питому вагу у машинобудівному комплексі Вінниччини займає саме сільськогосподарське машинобудування (60 %). Це обумовлено тим, що машинобудівна промисловість регіону характеризується специфічними рисами з огляду на аграрне спрямування та її основним завданням традиційно було забезпечення розвитку сільського господарства, як регіону, так і країни в цілому. Так, із 57 машинобудівних підприємств Вінниччини для 29 (51%) – машинобудування було і залишається основним видом діяльності, тоді як для 17 (30 %) – виробництво машин та устаткування для сільського господарства мало місце тією чи іншою мірою, і лише для 11 (19%) – така діяльність була нехарактерною взагалі.

Окрім того, Вінницька область за обсягом виробництва продукції сільського господарства в економіці України на 2012 р. займає друге місце (за обсягом продукції рослинництва – перше місце), і такий рейтинг зберігався і в попередні роки [8]. Саме тому розвиток сільськогосподарського машинобудування є необхідним для функціонування сільського господарства.

Слід відзначити, що в Україні галузь машинобудування для АПК представлена більш як 120 підприємствами і конструкторськими бюро. Крім того, до виробництва сільськогосподарської техніки залучено понад 40 підприємств військово-промислового комплексу, в тому числі ДКБ "Південне", ДП "Завод ім. Малишева", виробниче об'єднання "Південний машинобудівний завод". Загалом технічні засоби, вузли, агрегати і запасні частини до них випускають близько 360 підприємств [9].

В умовах активного реформування економіки та відсутності попиту на вітчизняну продукцію сільськогосподарське машинобудування України переживає тривалий стан депресії. Малоімовірні можливості для пріоритетного розвитку вітчизняного машинобудування для АПК підтверджуються:

- суттєвим зниженням кількості техніки в сільськогосподарських підприємствах, яка відновлюється досить низькими темпами (табл. 1);
- значною зношеністю основних засобів, фізичне спрацювання обладнання сягає 80–85 %, виробничі потужності розраховані на великі обсяги виробництва, а попит на ринку суттєво зменшився [10].

З огляду на зазначене, протягом тривалого періоду через відсутність обігових коштів і різке зниження попиту на техніку виробничі потужності промислових підприємств завантажені не більш як на одну третину, а окремі заводи – на 10–15 % [11–12].

Аналізування обсягів виробництва продукції сільськогосподарського машинобудування в Україні свідчить про нездатність підприємств випускати достатню кількість конкурентоздатної продукції. Власні дослідження забезпеченості матеріально-технічними ресурсами підприємств сільськогосподарського машинобудування вказує загалом на негативну динаміку (табл. 2). Так, в 2012р. порівняно з 2003 р. наявність насосів відцентрових для перекачки рідин та підйомників рідин зменшилась в 2,15 рази, борін дискових – в 1,27 рази, борін зубових – в 1,33 рази, культиваторів – в 1,64 рази, комбайнів зернозбиральних – в 1,72 рази та автомобілів вантажних – в 1,62 рази. В той же час виробництво плугів відвальних, косарок суттєвих змін не зазнало.

Доцільно зазначити, що на деяких підприємствах все ж таки відзначається збільшення обсягів виробництва, хоча й застарілі технології й обладнання та низька якість конструкційних матеріалів не дозволяють виготовляти конкурентоспроможну техніку.

Таблиця 1

Сільськогосподарська техніка в сільськогосподарських підприємствах в Україні (на кінець року)*

Найменування сільськогосподарської техніки	Роки							
	1991	1996	2000	2005	2008	2009	2010	2011
Трактори, тис. шт.	497,3	441,7	318,9	216,9	177,4	168,5	151,3	147,1
у розрахунку на 1000 га ріллі, шт.	14	14	11	11	9	9	8	8
Потужність двигунів тракторів, тис. кВт	31423	28078	20611	14792	12929	12466	12557	12656
Середня потужність двигуна трактора, кВт	62,3	63,5	64,7	68,2	72,9	74,0	83,0	86,0
Зернозбиральні комбайни, тис. шт.	105,2	85,9	65,2	47,2	39,1	36,8	32,8	100,6
у розрахунку на 1000 га посівної площі зернових (без кукурудзи), шт	8	7	6	5	4	3	4	4
Кукурудзозбиральні комбайни, тис. шт	15,3	12,0	7,9	4,8	3,2	2,9	2,5	2,3
у розрахунку на 1000 га посівної площі кукурудзи, шт	12	33	8	5	2	2	1	1
Картоплезбиральні комбайни, тис. шт	9,6	6,8	3,6	1,9	1,4	1,3	1,7	1,7
у розрахунку на 1000 га посівної площі картоплі, шт	26	84	133	117	57	48	59	49
Бурякозбиральні машини, тис. шт	19,8	18,3	13,0	8,5	5,8	5,1	4,2	3,8
у розрахунку на 1000 га посівної площі буряків, шт	12	14	16	17	18	18	9	8
Льонозбиральні комбайни, тис. шт	4,8	3,2	1,7	1,0	0,7	0,6	0,5	0,4
у розрахунку на 1000 га посівної площі льону, шт	30	50	72	41	39	14	8	7

Примітки: * – наведено автором за даними [13]

Відтак, незважаючи на те, що конструктивні показники вітчизняної техніки зазвичай не поступаються закордонним аналогам, фактична її надійність, умови праці та функціональні можливості значно нижчі від сучасних вимог [12]. Внаслідок цього внутрішній ринок насичується дорогою, не адаптованою до умов України, імпортною технікою (західноєвропейських та американських фірм), яка потребує значних експлуатаційних витрат, що завдає значних економічних збитків.

Недостатність виробництва вітчизняної техніки підтверджується часткою машин вітчизняного виробництва на українському ринку сільськогосподарської техніки, яка становить лише 20% (обсяги реалізації в 2011 р. склали 3,2 млрд. грн.), імпортової – близько 80% [14]. У 2012 р. в Україну було імпортовано сільськогосподарської техніки на суму близько 930 млн. дол. США, 90 % з яких припадає на нову техніку. Аналіз імпорту тракторів і комбайнів, які становлять 2/3 загального обсягу імпорту, першої половини 2013 р. показує, що дана динаміка збережеться і цього року.

Таблиця 2

Виробництво продукції сільськогосподарського машинобудування*

Найменування продукції	Роки									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Двигуни та силові установки гідравлічні та пневматичної лінійної дії, тис. шт.	183	257	326	401	496	662	248	768	**	**
Насоси об'ємні, ротаційні, тис. шт.	1216	1269	1137	1079	1251	1196	794	1027	**	**
Насоси відцентрові для перекачки рідин та підйомники рідин, тис. шт.	544	542	464	455	443	273	235	254	261	253
Конвеєри та елеватори, шт.	3074	4324	5203	5679	6550	5495	3689	4161	3963	4459
Устаткування холодильне і морозильне промислове та насоси теплові, тис. шт.	107	141	146	170	173	153	109	215	**	**
Трактори для сільського та лісового господарства, шт.	4556	5806	5543	3703	5282	6339	1445	518	6847	5280
Плуги відвальні, шт.	4285	5192	3058	2542	3025	7064	5336	4684	**	**
Борони дискові, шт.	2090	4101	4520	4421	5751	5517	1084	4825	7421	1645
Борони зубові, тис. шт.	10,0	17,3	20,4	13,8	18,6	26,4	5,0	5,5	11,1	7,5
Розпушувачі та культиватори, тис. шт.	7,7	8,9	8,0	11,5	9,2	10,4	4,6	5,4	7,4	4,7
Сівалки, тис. шт.	8,0	9,9	11,3	9,0	7,1	9,9	2,5	2,8	4,9	2,7
Косарки, тис. шт.	1,5	3,1	3,8	3,2	3,1	3,4	1,6	1,8	2,3	2,8
Комбайни зернозбиральні, шт.	101	305	308	**	137	309	56	97	399	59
Комбайни бурякозбиральні та машини для обрізання бурячиння, шт.	398	109	88	201	18	**	-	**	**	**
Машини і механізми для приготування кормів, тис. шт.	47,2	66,3	107	101	72,8	87,4	166	187	161	123
Автомобілі вантажні, тис. шт.	4,7	10,9	14,0	12,1	11,4	11,8	2,5	4,9	3,2	2,9

Примітки: * – наведено автором за даними [5]

** – відомості відсутні

В даний час основними постачальниками продукції сільськогосподарського машинобудування на світовий ринок виступають країни Європейського союзу і США. Серед основних постачальників сільськогосподарської техніки, присутніх на ринку України, варто відзначити компанії «Мінський тракторний завод», Agrometal, AGCO, Amadas, BOBCAT, Capello, CASE IH, Claas, Deutz, Ford, John Deere, Komatsu, Massey Ferguson, Mainero, New Holland, Valley, Lindsay, Tecnología Perez, Plásticos Pen-Pla, Fabimag, MacDon, Marcibur, OMBU, ZF. Велика кількість згаданих підприємств забезпечують українського аграрія широким асортиментом необхідної техніки чим збільшують свою частку на українському ринку. Успішна діяльність цих компаній представляє великий інтерес з метою дослідження й переймання прогресивного досвіду. В Україні за період незалежності у процесі постійного реформування сільського господарства сформувалася негативна тенденція на ринку, де на зміну радянським підприємствам сільськогосподарського машинобудування приходять іноземні постачальники, а серйозну конкуренцію їм створюють лише поодинокі підприємства та окремі підприємці (табл. 3, табл. 4).

Таблиця 3

Динаміка експорту сільськогосподарської техніки в 2008–2011 рр.*

Найменування	Роки							
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
	кількість				млн. дол. США			
Трактори	2 241	505	674	1 324	98,0	15,6	24,3	60,1
Зернозбиральні комбайни та машинокомплекти	12	12	15	12	1,6	0,7	0,2	0,4
Сільськогосподарські машини для підготовки та оброблення ґрунту	13 675	5 257	6 762	10 972	108,8	15,0	28,7	38,5
Інша техніка з прибирання та обмолоту врожаю	764	640	1 007	548	8,8	3,5	2,5	4,3
Всього	16 692	6 414	8 458	12 856	217,2	34,8	55,6	103,3

Примітки: * – наведено автором за даними [13]

Таким чином проведене оцінювання щодо динаміки обсягів вітчизняного виробництва, імпорту та експорту засвідчує про тенденцію посилення залежності від імпорту іноземної техніки. Це є негативним фактором із

соціально-економічних позицій, оскільки приведе до подальшої втрати виробничого та науково-технічного потенціалу, зростання безробіття та зменшення надходжень до державного бюджету. На думку провідних фахівців в галузі сільського господарства [15–17], необхідно використовувати досвід зарубіжних сільськогосподарських машинобудівників і виходити з того, що надійність техніки ґрунтується на її елементній базі.

Таблиця 4

Рейтинг найбільших експортерів сільськогосподарської техніки в 2011 р., % за вартісним показником

№	Назва підприємства	%
1.	ТОВ «Торговий дім ПАТ «Харківський тракторний завод»	30,6
2.	«Торговий дім «Червона зірка»	22,6
3.	ПАТ «ХТЗ»	18,8
4.	ТОВ «Агроімпорт Плюс»	5,1
5.	ПрАТ «УманьФермМаш»	1,6
Інші підприємства		21,3

Примітки: * – наведено автором за даними [15]

Перспективи розвитку сільськогосподарського машинобудування (за даними інформаційно-аналітичний портал Inpress.ua) [18] є досить обнадійливими. В Україні ринок сільгоспмашин може зрости в 4 рази, оскільки міністерство аграрної політики та продовольства розпочало реалізацію низки інвестиційних проектів підтримки вітчизняного сільгоспмашинобудування. Експерти ІА AgroNews відзначили, що заповнити цю нішу можуть вітчизняні виробники у співпраці з іноземними [19]. Так, у найближчі 5 років планується спільно з іноземними партнерами виробити і поставити аграріям понад 10 тис. високопродуктивних комбайнів і 20 тис. потужних тракторів вітчизняного виробництва. Перспективним для України напрямком є також створення спільних з Білоруссю підприємств з виробництва сільгосптехніки, збір фінських комбайнів і сільськогосподарської техніки; ведеться робота з китайськими виробниками тракторів і на стадії завершення робота з італійськими виробниками сільськогосподарської техніки.

Висновки. Загалом отримані результати аналізу свідчать про існування значної низки проблем, з якими стикається машинобудування та зокрема сільськогосподарське машинобудування. Узагальнення результатів досліджень в контексті опрацювання стратегії розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування виявили економічні, управлінські, виробничі, кадрові та екологічні проблеми. Серед таких вважаємо найбільш пріоритетними: відсутність ефективної системи управління галуззю, недостатній рівень платоспроможності споживачів, відсутність реальних джерел фінансування, застарілість основних засобів машинобудівних підприємств, зменшення кількості працівників, зростання заробітної плати незначними темпами, скорочення та руйнування соціальної інфраструктури підприємств, що призводить до зменшення вмотивованості всіх груп економічних агентів, які мають пріоритети і задіяні у галузі сільськогосподарського машинобудування.

Список використаної літератури

1. Новицкий В. Машиностроительный комплекс СНГ и проблемы экономической политики / В. Новицкий, Ф. Павленко // Вопросы экономики. – 1996. – №11. – С. 72–81.
2. Карачина Н.П. Композиційна модель розвитку машинобудування України / Н.П. Карачина // Економіка та держава. – 2010. – №1. – С. 43–48.
3. Макаренко М. В. Фактори позитивного впливу на ефективне функціонування підприємств машинобудівного комплексу України / М. В. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №3. – С. 108–118.
4. Макаренко І.О. Механізми фінансової стабілізації машинобудівного підприємства в ринкових умовах / І. О. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №1 (55). – С. 31–37.

5. Статистичний щорічник України за 2011 рік. – К. : Державне підприємство «Інформаційно-аналітичне агентство». – 2012. – 559 с.
6. Мазур Н.О. Методологічні засади формування системи мотивації персоналу / Н.О. Мазур // Вісник Українського державного інституту водного господарства та природокористування: Зб. наук. праць. – Серія: Економіка. – 2003. – Вип. 2. – С.31–39.
7. Жуковська Т.О. Основні поняття та проблеми мотивації продуктивності персоналу на підприємствах машинобудування України / Т.О. Жуковська // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №7 (85). – С.100–107.
8. Державний комітет статистики у Вінницькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vous.vin.ua>.
9. Державна програма розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу на 2007–2010 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1181-2007-%D0%BF>
10. Россоха В. В. Сільськогосподарське машинобудування в руслі сучасних проблем / В. В. Россоха // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С. 177–179.
11. Білоусько Я.К. Тенденції розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування / Я. К. Білоусько // Економіка АПК. – 2010. – № 7. – С. 84–90.
12. Білоусько Я. К. Стратегічні напрями реформування і розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування / Я. К. Білоусько, В. Л. Товстопят // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 110–113.
13. Сільське господарство України за 2011 рік: статистичний збірник / За редакцією Н.С. Власенко. – Київ. – 2012. – 386с.
14. Кравчук В. Стратегія технічного переоснащення АПК та прогноз розвитку сільськогосподарського машинобудування / В. Кравчук, О.Григорович, В. Погорілий, В. Гусар // Техніко-технологічні аспекти розвитку та випробування нової техніки і технологій для сільського

господарства України: Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 16 (30). – Книга 1. – С. 3–14.

15. AgroChart. Матеріально-технічна база сільськогосподарства України [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.agrochart.com/ru/news/news/171112/materialno-tehnicheskaya-baza-selskogo-hozyajstva/>

16. Божко М. О. Розвиток машинобудування в Україні в контексті забезпечення розширеного відтворення економіки / М. О. Божко // Економічний часопис-XXI : Науковий журнал. – 2011. – № 11/12. – С. 52–54.

17. Сакун Л. М. Стратегічні цілі та пріоритети розвитку машинобудівної галузі України / Л. М. Сакун // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2009. – № 2. – С. 115–122.

18. Інформаційно-аналитический портал Inpress.ua. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://inpress.ua/ru>

19. Інформаційно-аналитический портал Finance.ua. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://news.finance.ua/ru/~1/0/all/2013/08/02/306493>

**КАРАЧИНА Н. П., ГРЕБЕНЬОК И. В., ЛАЗАРЧУК О. В.
ТЕНДЕНЦИИ И СОСТОЯНИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ УКРАИНСКОГО СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО
МАШИНОСТРОЕНИЯ**

Осуществлен анализ социально-экономического развития машиностроения Украины в разрезе оценки его кадрового потенциала, среднемесячной заработной платы работников, производственного развития, финансовых показателей, инновационной и внешнеэкономической деятельности. Проведена оценка развития сельскохозяйственного машиностроения, выявлены общие тенденции и закономерности. Выявлены

перспективны́е направления́ развития́ украинского́ сельскохозяйственного машиностроения.

Ключевые слова: социально-экономическое положение, развитие, сельскохозяйственное машиностроение.

KARACHYNA N. P., HREBENOK I. V., LAZARCHUK A. TRENDS AND SOCIO-ECONOMIC SITUATION OF UKRAINIAN AGRICULTURAL MACHINERY

There has been made an analysis of social and economic development of mechanic engineering in Ukraine in the context of evaluation of its human resources, the average wage, industrial development, financial performance, innovation and foreign trade activities. There has been made an estimation of agricultural machine engineering and identified general trends and patterns. There have been detached the advanced directions of development of Ukrainian agricultural machinery.

Keywords: socio-economic status, development, agricultural machinery.